

KÉPESUJSÁG.

32^{dik} szám.] Megjelenik minden szombaton két egész három hasábos nyomatu íven. | KASSA, September 2^{kán} 1848. | Előfizetési ár helyben félre 6 fr., postán borítékban 6 fr. 24 kr. p. p. | I^{so} Év.

Nógrád vára. *)

Midőn az utas Pestről jövet belépve Nógrád

vmegyébe Szen-dehelyen túl ki ér a szabad lát-határú ország ut-ra, ott látja a jenei bérczek tö-vében Nógrád vára romjait. En valahányszor illy ősi omladékokat pillantok meg, mindenkor ke-gyeletes érzés döbbsenti meg-lelkemet. Méla képzetekkel bo-lyongom át az ős hajdan kor törté-neteit. Eszmém vissza vezetnek a multaknak elfe-lejtett világába. Abrándjaim visz-sza teremtik a csak névről is-mert hősokeket baj-nok tetteik dicső-ségével. Es mi-dőn így a mulan-dáság nagy teme-tőjén andalgok: véletlenül a sze-meimbe lopva merült köny le-törlésére emelem kezeimet. — El-tűn ekkor a mult-nak magasztos tükö-re, és én a pró-sai jelennek hideg karába sül-lyedek. Es mi maradt meg a fé-nyes tünemény? ünnepi érzetei-ből? — Csak egy

szál köny harmatos nefelejts: a résztvevő visz-szaemlékezés.

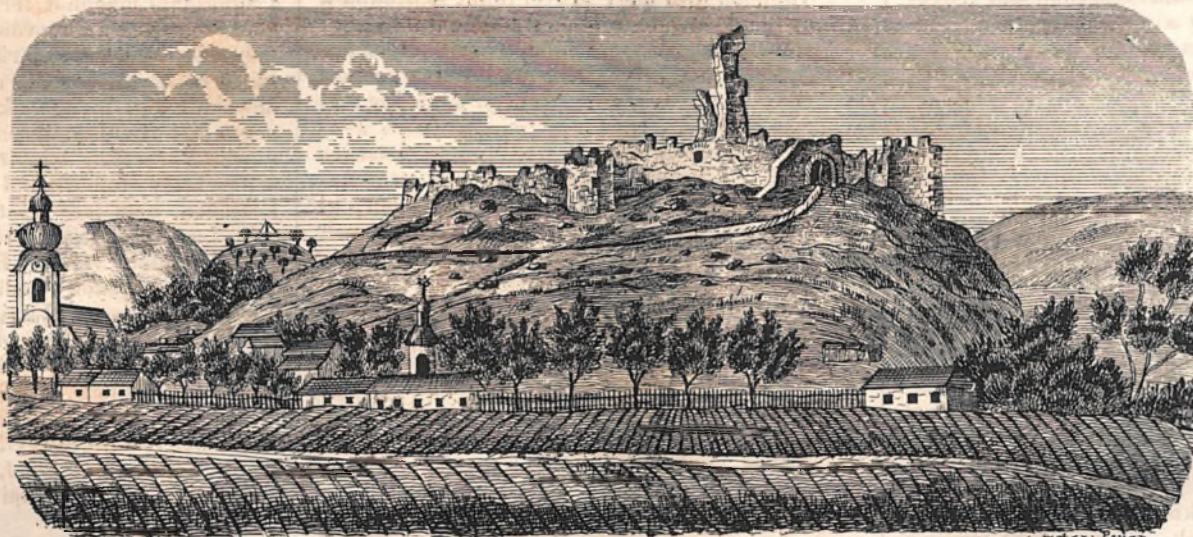
Van e szív, melly nemzete' kihalt vitéz ősei-

nek hamvainál az érzéketlenség? jeges közönyé-vel doboghatna? — Melly az ősok sirjaiknál, kik a honért dicsően éltek, dicsően haltak, a kegye-let tiszteletszerű adóját megtagad-hatná? — Ha van?! Essék rá a kárhozat' köve, mert kebléből ki-halt a visszaem-lékezés!

Visszaemlé-kezés! — Te ragyogó csillag a multnak sötét jeleneteinek, u-tánnad lépelek én most, midőn honom egy ős roma Nógrád várá-nak viszonyait el-beszélni akarom. Vezérelj, és vi-lágítsd meg a rom-ok rejtékeit.

Nógrád vára a Törökök idejében.

Nógrád vára jelenleg.

*) Források: Fe-jér, Codex. dipl. — Istváni; — Deseri-czi Ince; — Tür-vénykönyv. — Mo-csári A. Nógrád vm. leírása, stb. más tört. és adatok.

Nógrád vára mikor építetett, nem tudhatni. — Megvolt ez már a magyaroknak ide jövetelök e-lőtt, a midőn itt még szláv faju né-ppek laktak, és e-zektől vette két-ségtelenül régi „Novi grad“ ne-vét is, mi magya-rul Ujvárt jelent. Nógrád vára fel-ső magyar ország, és kivált a bánya városoknak min-dég egyik legha-talmasabb kapuja volt. Es ezen né-zetből Arpád mi-tán már Zalánt is meghódította, az ötödik megtá-madásra a Garan, Vág, és Ipoly mellék elfoglalá-sára küldötte Zo-ard, Kadicsa, és Huba vezéreit Zobor nyitrai ve-

zér ellen. Ezek tehát utjokban a többi közt nógrád várát is minden ellentállás nélkül elfoglalták. És így kerülvén a magyarok birtokába ezen vár, kesőbb róla neveztetett el az egész vármege is.

Már I. Geiza 1075ben Nógrád várát Áron váci püspöknek adományozta. És ezután nem tudunk e vár történetéről semmit egész azon időig, a midőn Giskra, és a hussiták dulongtak, ekkor nógrád várában is károkat okozván a zavargók. De kiigazította, és megerősítette azt mindjárt az akkori váci püspök Szilassi Vincze. Utánna pedig 1457ben a jeles Báthori Miklós püspök Tragarin Jakab építész, és szobrász által azt még más csinos, és nagyszerű épületekkel is bővítette. És ezenkívül környöskörül a sziklába vésett egy 30 láb hosszú, és széles árokkal körülvette. Továbbá egy fáradságosan készült kuttal, és családi czimerét viselő toronnyal is ellátta.

Illy állapotban állott Nógrád vára akkor, midőn a mohácsi vész után Szapolyai János Budát a végvárakkal együtt elfoglalván, Nógrádot is hatalmába kerítette. De 1527ben már a megkoronázott I. Ferdinánd foglalta el, és birta mindaddig, míg a török már Budát elfoglalván, 1544ben Mahomet budai- és Hazajmus esztergami pasák egyesült erővel Visegrádot, és Nagy-Oroszt, s az egész vidéket meghódítván, Nógrád várát is megrohanták. A gyáva őrizet azonnal oda hagyva a várat megszőkött, és így a török azt könnyű szerrel elfoglalván, őrizettel megtöltötte, s azon kívül kettes sánczczzal bekerítvén még jobban megerősítette. Így birta a török azt egy félszázadig.

Azon törekedvén Mátyás főherczeg, hogy a török által birt részek vissza szereztessenek, jeles fővezéreivel a táborozás mikénti kezdéséről tanakodott. Többen azon véleményben voltak, hogy először Veszprém és Palota, mint kisebb és hibetöleg kevesebb őrizettel védett várak foglaltassanak vissza. De Pálfi Miklós a dunántuli részek fővezére mást javasolt, azt állítván, hogy mind a tábor dicsőségére, mind pedig illy kiszerű várnak elfoglalása a főczélra igen keveset használna; hanem Nógrád várát kellene előbb vissza venni, miáltal aztán Zólyom, Bozók, Korpona, és a bányai városok is bátorságban lesznek. Azon kívül eként az enlített helyekről az őrizetet Nógrádba lehetne szállítani, és innen mint biztos helyből a felső magyar országi táborral egyesülvén Buda ostromlását is megkezdeni. Mátyás helyeselte a tervet, és a szükséges rendelkezéseket megtévén, Nógrád megvételeére a tábornok Pálfi Miklós, és Tiefenbach Kristóf vezérlete alatt elküldötte. Ezek tehát 1593. vége felé Fülke, Hajnáskö, Divény, Somoskö, Salgó, Szécsény, Hollókő és Kékkő várát bevévén, 1594 ki Február havában Nógrád vára ostromához is hozzá fogtak. Három napig mind a két részről tüzes elszánással folyt az ágyuzás. A vár vitéz főnöke Vigets vagy fekete mehemet mindent elkövetett a várat megtarthatni. De ingani, hasadozni kezdtek már a várfalak és belépületek is, sőt a magas torony is már összedőléssel fenyegetett, a törökök tehát a megvédelmezhetés reményeiről lemondván, a vár emeltebb részéről a szokott jeladás után Mehemet megszólt, és az ostromlók közül Bori Mihály és Pogrányi Benedeket névszerint felhívta az egyezkedésre. Elő állottak ezek, s meg többen is, sőt maga a fővezér Pálfi is, de miután meg nem egyezhettek, újra elkezdett az ágyuzás még tüzebben, míg végre Február 27én csak ugyan meglelt az egyesség azon feltétel alatt, hogy az életben maradt törökök mindnyájan szabadon kimehessenek, és a mit elbirnak, szinte elvihessék; kardjukat oldalukon megtarthassák, és hogy az asszonyok és gyermekek is szabadon bocsátassanak.

Megnyitlak tehát a kapuk, és fekete Mehemet általadván Pálfinak a vár kulcsait, népével gyalog elbállagott. Voltak pedig a kijövő törökök összesen 450, — az asszonyok és gyermekekkel együtt 610en. De Váczig a fővezér parancsából fegyveresen kísértettek. — Átvévén e képen a várat a mieink, azonnal 300 magyar fegyveres felment a várba, ezt három csapat né-

met katonaság követte ugyan annyi zászlóval Riedman vezérlete alatt.

A vesztett törökök Budára érkezvén, a budai pasa Mehemetet rögtön vasra verette. Mentegette ez azzal magát, hogy a várt segítség meg nem érkezvén, kénytelen volt a feladásra; de ezen kifogás, és mentés — a vesztesség nagy lévén, és a várat vérontás nélkül átadván — kegyelemre nem talált, hanem Vigets Mehemet még azon éjjel a város kapuja melletti kuttal egy fára felakasztatott, és reggel teste szét daraboltatott.

Mátyás főherczeg hallván a nógrádi szerencsés ostromot, és győzelmet, Drégely várából — hol egy éjt tölte — ezer magyar lovassal, egy osztály német fegyveressel, és udvari kíséretével akkori sáros luscok utban lassan megérkezett, és a várat ünnepélyesen hűsége alá fogadta, szerette magyarjait, de kivált Pálfit, és ennek okos rendelkezéseit megdicsérte. — Febr. 28án maga Mátyás főherczeg is fellovagolt a várba, és abban mindent megvizsgálván, Mart. 5én a vár főkormányzójával Révai Andrást kinevezte. Ugyan ezen évben még Pogrányi Benedek is kapitány lett a nógrádi várban.

Az ostrom által meggyengített várfalak pedig megerősítettek 1602ben, mint ezt azon évi 14. t. czik. 10. §. tanusítja. Megerősítetett 1604ben is a 8. t. czik. 11. §. rendelete szerint. És erre volt is szükség! Mert 1605ben Sept. 1sőjén kisimárjai Bocskai István a törökkel kezert fogva kezdett ostromához, és azt, minthogy a várbeliek elégséges eleséggel ellátva nem voltak, könnyen el is foglalta. De ő sem birta sokáig, mert a töröknek átadni kénytelenített, ettől pedig a császáriak ismét visszafoglalták.

Megerősítetett ezután a következő években országos törvény szerint; u. m.: 1608. (15. cz. 37. §. k. r.) 1609. (61. cz. 14. §. — 1613. 18. cz. — 1608. 49. cz. — Mert Nógrád vára történeteinkben mindég jelentős szerepet játszott.

1619ben. Bethlen Gábor jött ostromára, s tüzes ágyuzás után be is vette azt. De bizonyos egyezésnél fogva nem sokára vissza bocsátatott a császáriaknak,

1622ben. — 3. t. cz. 10. §. — szerint ismét megújítottak a védfalak, és kivált a várnak igen megrongált nyugoti része, hová az akkori kijávitó „Lith. Plim“ még nem régiben is láthatott felirást is tétetett.

1626ban Eszterházi Pál volt a vár kapitánya, ki Murtczán pasát Bethlen szövetségesét a vár ostromától, — félvén az egyszersmind a közelgő Vallenstein seregétől, vitézül megszalasztotta, és Léváig űzte. A következő évben Eszterházi a várat kiújította, és egy emlék kövel is ellátta, melly a várnak eddigi történeteit s kivonatban tartalmazta.

Megújított még e vár 1635. t. cz. 95. §. 10. — 1647. t. cz. 153. §. 10. — 1655ben pedig a 3. t. cz. 18. §. szerint száz ötven lovas, és kétszáz gyalog őrség rendeltetett bele. — Utoljára 1659. (130. cz. 8. §.) megerősítetett.

1663ban újra nagy erővel tolt hazánkba a tar, és elpusztítván a felső, és dunántuli részeket Nógrád megyének is majd minden várát elfoglalta. Hozzá fogott tehát Nógrád várának is ostromához. Kapott az alkalmon Nadányi kapitány, ki javait Erdélyben elvesztvén, ennek vissza nyeresi reményéből a várat a törökkel szövetséges Apafi Mihály kezére játszotta, és így ettől került aztán Nógrád ismét az ozmán birtokába, ki annak ismét hűz évnél tovább birtokosa volt mindaddig, míg végre ezt tőlök nem fegyveres erő, hanem az égi elemek visszavették. 1685ben ugyan is a várnak azon legerősb bástyájába, hol a lőpor tartatott, a villam beütvén, az iszonyu rombolással az égbe repült.

Ezen a törökök annyira elremültek, hogy nem csak a várat, de az egész környéket, miután előbb az épen maradt épületeket is felgyújtották vala, önkényesen oda hagyták. *)

*) Megjegyzésre méltó az, hogy Nógrád várának utolsó török fővezére a vitéz Csonka beg volt, a ki időjártával önkényt megkeresztelkedvén, I. Leopold' szolgálatába állott, ki őt több hű szolgálatiért adományyal

Es így maradt aztán a vár olly pusztán, mint mostan áll.

Most falain füvek teremnek, köveit a moh takarja el. Rejtékeiben csak gyikok, és varangyok tanyáznak. Csak imitt amott nöl valamely sirnak látszó hanton egy vad virág, melly tán vaiaemely hősnek szivéből kapta gyökerét. Mindenütt az enyészet szelleme ömlik el, emlékeztetésül hogy valaha mi is elfelejtetünk.

Orbánfi Iván.

Az örült.

(Folytatás.)

IV.

Vereczkei Menyhért sebes száguldását, a vadonban, egyenesen az előttünk ismételtes malom felé irányzá, hol neki már rég időktől egy megrögzött bűntársa — egyszersmind szilaj vad vágyainak czinkosa volt. Bretzkay Mór, ki a fejdelem öccsének Béla herczegnek, több évek előtt, csak nem jobb keze lévén, most undok erőszakos hatalmaskodásait űzte. Menyhért megléven emberének irtóztató jelleméről, és bűnös tetteinek vakmerő kiviteléről győződve, — egy perczig sem gondolkodott, boszút forraló keblét előtte feltárni. — Bretzkay minden rosznak kivitelére kész, hogy Menyhért által nyilvánított, undok terv végrehajtása által, magát nála, mindinkább szükségesebbé tegye — egyszersmind bizonyos czélokra Menyhért befolyásait magának még jobban biztosítsa; — nem sokáig gondolkodott; egy fél óra múlva lován ült, és czinkos társával, Homorkafelé lovagolt — a vár közelébe elrejtve a sűrű rengeteg homályos árnyaiban, nyugtalan várakozással, tölték a különben gyorsan haladó órákat — mindketten jól látták, midőn a várbeliek, vadászatra lovagoltak, undok szándokkal telt keblek, örvendtt annak látásán, mert gonosz tervük' kivitelében, most annál kevesebb akadálytól féltek. —

Drugeth Rósának, egyik legkedvesebb sétahelye volt, a völgy berkéből a vár felé kanyarodó kies árnyéku ösvény, mellyen rendszerint szokta várni Endrjét — ott andalga ő gyakran pár órákat is. A vendégek távoztával, hön szeretett anyjával a szükségesek elrendezése után, az esti szellő rezgő sohaja és a madarak felváltó csevegései őt most is szabadba csalták. Bretzkai, ki már több alkalommal, látta Rósát, az árnyékos kanyaruton, andalogni — jelenleg is szokott megjelenésére számolt — s nem csalódott! Rósa megjelenése után, Bretzkay Menyhérttel — miután álarczokkal magokat ismételten tették, a sűrűből előléptek. — Menyhért a lovak mellett maradt, Mór pedig lassan lépdegélt az ösvény felé. — Rósa mi rosszat se gyanítva, a mellett egy bús csalogány kesergő nyögdcisése, ártatlan figyelmét egészen elfoglalván — a mind inkább sima kigyóként csúszó közelgőre nem is ügyelt — — egyszerre hatalmas karoktól érzé magát megragadva s mi előtt első rémültéből s ajulásából magához terhetett, villám sebességgel paripájára felkapván Mór, nyil sebességgel száguldoztak vele, a sűrűbe. — Bretzkay barátjának adott szavát, illy módon beváltván, húzomoshabb ideig, lovagoltak az alélt prédájukal, — végre egy tisztásra érvén jó előre elvégzett terv szerint Vereczkey búcsút von bűntársától; előre sejtve hogy Homorkából feltűnő távozása következtében, nem lesz ment a hölgy rablási gyanútól; s minthogy vakmerő vágyainak kivitelében ügyes számoló volt — Bretzkay elvetemült érzésű, meghitjének, pedig személye iránti hűragaszkodását, nagyon is ismervén, — — de különben is vadszenvedélyének kitűzött ártatlan prédáját, biztosabb, és a világ zajától, nem különben az illetőknek czirkáló szemei elől, elkülönözöttebb helyre nem vihette, mtnt az előttünk ismeretes malom — gyilkos falai közé. — Rósa iránti, legnagyobb gond, és figyelmet ajánlván — nyugodt arczkifejezéssel — vágatott várába. —

is megjutalmazta. Ezen vitéz Csonka bégtől származik a gróf Szeckenborg család.

Breczkay a már aléltsághól feleszmélt, de folytonos zokogások között lévő, — csak nem kétségbe eső Rósával, miután annak, gyenge kezét, bizonyos elővigyázathól, — hátra köttette, — Ményhértnek a hölgy iránt, legnagyobb gondosságot és figyelmet igérvén, — bünfészke felé sebesen folytatta utját.

Gyorsan haladott András paraszt kísérelőjével, a vadonnak tekervényes ösvényein — mi közben a paraszt annyi borzasztó jeleneteket beszélt, a gyilkos malom fészekről, hogy a fejdelem szive, méltányos haragra gyuladt — most kiérvén az erdő sűrűjéből, Homorkához közel megállottak. — Itt a paraszt válni akart, — de András ezt nem engedvén meg — komolyan azon volt, hogy őt egész a várba kísérelje; hol a fejdelemnek bizonyos jutalma várakozik reá.

„Hamár csak ugyan kéntelen vagyok vele, ám legycn. — Isten neki — legalább szeretett András, legjobb királyunkat látni is fogom — és azután — még is szeretnék én tőle egy kegyelmet nyerni.“

„S az volna?“

„Csekélység! — nem más mint azon nagy kegyelemmel viseltetnék irántam hogy megengedné, messze, messze, azon ördögös malomtól feleségéstől, más biztos és nyugalmas helyen letelepednem. — Nekem még van annyim, hogy András kegyelmes királyomnak, illy szegény alázatos hív jobbagya csekély kívánsága — nem kerülne költségébe, — de majd el is felejtettem — ugyan kérem: mondja meg csak kegyelmed, miről ismérhetném én meg legjokb királyomat, ha a várban ugy véletlenül találkoznám vele?“

„Ennél nincs könnyebb, — ha a várba érünk — figyelj jól — a ki előtt mindnyájan fővegjeket le veszik: az a király.“

E párbeszéd alatt a várba értek, mellynek udvarán — számos cselédek és fegyveres emberek nem különben, a vendégek nagyobb része is egybe valának gyölve — a fejdelem, és az elrablott házi kisasszony keresésére indulandók. Többen a vendégek közül mindjárt megismérték a fejdelmet — őszinte öröm világos jelével, és mély tisztelettel, levett főveggel közelitettek feléje; de a fejdelem jó előre alattomos jelt adván — mit hivi azonnal el is értettek. — Mindenki a maga helyén maradt. — Innét a lépcsőkön felsiettek, a csarnokban számos cselédek állottak, kik hasonlóan megismérték a fejdelmet, főveg levéve, csak nem földig hajták meg magukat. — A paraszt, ki a nagyszerű belelrendezése által a várnak, nem különben a roppant fény következtében, melly őt minden oldalról környezé különösen meg vala lepetve — e végből társára nem is ügyelvén. — Csak most vette észre, hogy milly tiszteletet mutatnak iránta. — Szó nélkül meg nem állhatván, pruzlijánál fogva kezdette rángatni — és mosolyogva mondá: Kigyelmed! hallja kigyelmed! — homályos kezd lenni előttem a dolog — mert mind kettőnk erősen süvegelnek, csaknem azt vagyok kéntelen gyanítani, hogy vagy én — vagy kigyelmed a király!!! — Most a bajnok terem ajtaja előtt állottak, a fejdelem mosolyogva szólta elő egy apródot — megparancsolván neki a parasztot egy tisztességes szobába vezetni, és őt mindennel a legnagyobb illendőséggel ellátni — maga a terembe lépett.

Hangos öröm kifakadással fogadták hivi a királyt, mindenkinék őszinte öröm lángolt szemében — egy pillanatra a háziák bánatját feledni látszottak. — András a vadászat óta történeteket közölve hiviével; Mihályfi Endrének, ki a fejdelem szájából hallá mátkájának veszedelmes helyzetét, düh, kétség, boszúvágy s Rósájáért ostromló rettegése, egyenlően dulák hánykodó szivét; — most a fejdelem magához szólítván őt, meghagyta neki, hogy válogatott embereikkel, mentől előbb sietve induljon, a veszedelmes kikiáltott malom tájékára — lakosait ne kímélje — az egész épület alapjából forgassa fel, úgy hogy kő köven ne maradjon; egy szóval az egész épület térségét pusztá parlaggá változtassa: „mindazonáltal“ úgy mond: „teljes figyelmet, és egy keves fortélyoskodást ajánlok, mivel mátkádnak és gyermekökért méltányosan rettegő,

házi szives gazdánknak, s asszonyának egyetlen gyermeke életben megmentése feroz kérdésben; — nem különben az örült hárfás iránt, kinek egyedül köszönhetem életem megmentését, — a legnagyobb kímélettel teljes bánásmódot ajálván; — Endrét, boszúvágyának kivitelére útnak bocsájtotta.

Drugeth Miklós viszont közölte most a fejdelemmel azon aggasztó nyugtalanságot, melly a vadászat óta bizonytalan távolléte miatt hiviének keblökben élt. — A fejdelem megköszönvén személye iránti hű ragaszkodásukat apródja által a parasztot — ki ekkoráig a legválogatottabb, ételekkel és italokkal felesleg el vala látva, maga eleibe parancsolta. Miután királyi köntösét magára ölté — a paraszt, a roppant drága aranyozott termek sorain vezetettvén együgyű bámulással, majd ezt, majd ismét ama tárgyakat csodálván, — végre a fejdelem előtt megállott; — kibén vendégére ismértvén, első meglepetésében márvány szoborhoz hasonlított; húzomas idő múlva, mi alatt kábultan tekinté végig a körül állók sorain, térdei roskadozni kezdének — földre borúlva reszkető hangon esdeklött durva viselete miatt kegyelemért: Nyájas leereszkedéssel emelé fel őt a király. „Nem engedelmemet“ — úgy mond: „de legőszintébb köszönőmet érdemled, — mivel az emberiség iránti szent kötelességből, indulván ki életemet mentéd meg. — Te biztos helyűt egy házaeskát ohajtottál magadnak, én neked többet adok, — többet mint csak legmérészebb képzelődéseid is jogosithattak volna reménylened. Egy nemesi jószág minden járandó jogokkal, legyen nemes teted jutalma. — Az Isten tetteidben, már nemesített, légy tehát most általam vérrrel szerzett hazánk földjén is, és emberei között azzá, — utódaidra való nézve Szenesi legyen neved — és engedje az ég hogy késő unokáid — enyimeknek, hasznos hív bajnokokhoz illő szolgálatakat tanusítsák. Kamarásaim egyike el fog tégedet kísérni, hogy feleségeddel együtt jövendő birtokodba igtasson. A fejdelem nagy s nemes lelkét jellemző szavait, a zajos örömmel kifakadása követte — maga Drugeth Miklósné is — ki mind ekkoráig kedves leánya miatt, nyugtalan aggodalmas érzések között félre vonulva — csak nem hidegen tekinté a történeteket, kinzó gyötrelmeit most feledni látszott és a fejdelem szavai által elővarázsolt érzelmek hódolva — a vigan zajgó társaság közé vegyült. Szenesi a véletlen reálmozott szerencse által meglepetve húzomasabb ideig nem tudott szóhoz jutni; — végre az érzések Súlya alatt megeredt könnyek, szoporán gördülének, becsületes arczára — ajka több szavakat rebegett, mellyek azonban, annak reszketése miatt érthetetlenek valának; — végre a körülette álló nemes vendégek, bizodalmat nevelő, nyájas őszönzésekre, erőtvénvén érzelmein, velek együtt ment a borral telte arany bilikomokhoz s egyet kezébe vévén azt a király egészségéért fenekig ürítette. Most egy kamarás belépvén tudatta Szenesivel, hogy kész őt követni, — mire ez érzékeny búcsútvénvén, a vendégektől, ezer bájképzetekkel, a kamarással eltávozott. —

Mihályfi Endre válogatott fegyveres erőnek az élén, s több nemes fiatal leventáktól kísérelve, a fejdelem által kijelölt úton sebes nyargalva haladott a malom felé. — Csak hamar annak kerületébe érvén, mint hogy léte üdvének, Rósa imádot mátkájának, élete és becsülete forgott kérdésben, elhatározta alattomos csellet kivinni vakmerő tervét — e végből az őt kísérelő barátit és fegyveres népét az erdő sűrűjébe elrejtvén — barátinak és fegyveres embereinek, szives intésük daczára félelmet nem isméro lelkével biztos sikert igéro megrohanási pont kiszemelésére — miután szigoru parancscsal tiltított mindenkit — személyet követni — bátrán irányzá lépteit a gyilkos fészekbe. Farkas Endre hív szolgálja azonban, urának szigoru parancsa következtében sem volt képes, hátra maradni. — „Inkább — ugymond: akarom uram haragját magamra vonni, mintsem őt szándokosan egyedül veszedelemben tudni. E végből pajtásaival alattomban néhány szót váltván, — lassú léptekkel követte urát. E közben

Endre a malomhoz ért, — és, minthogy annak ajtaját nyitva találta, bátran belépett. — Farkas, ki őt nyomban követte, csak nem egyszerre lépett urával be az ajtón. Endre épen szolgálja vakmerőségét kemény szavakkal akarta dorgálni a midőn hátok megett, egy erős vas róstély a körfal homlokzatáról legördülvén, utjokat elzárta.

V.

„Szépen vagyunk!“ — mondá Farkas — részemről eléggé figyelmeztettem a veszedelemre, mit se használt, — most lássad uram; miként bontakozunk ki e veszedelmes hinárból — személyemért jót állok, s uramért kész vagyok életemet feláldozni.

Még tovább beszélgettek együtt, a midőn hús felfegyverkezett — irtóztató kinézésű fickók, mind kettőjüket körbefogták és szándokokról kérdezték.

„Uratokkal és vezérekkel kívánok szállani — viszonzá Endre:

„Ep amott jön — volt a rövid válasz és előtte állott egy óriási természetű torzomorz bajusszal és körszakállal benőtt vadkinézésű alak.

„Te különös móddal fogadod vendégedet — mondá Endre: micsoda vakmerőség az egy nemes bajnokkal így banni?“

„Az nekem mindegy — te most az én hatalmamban vagy.

„Ezt csak egy gazember mondhatja!“

„A czim szálljon rád vissza, mivel én is csak oly nemes bajnok vagyok, mint te!“ —

„Azon esetben nem vagy méltó czimedre és paizsodra — e kard ütessel fosztalak meg azoktól — mind addig, még velem élethalálra nem küzdesz — és ez által bajnoki czimedet be nem bizonyítod.

„Ez megtörténhetik: legalább embereimet megkímélem a fáradságtól, — életben e helyet nem hagyandod el — annál is inkább, mivel romlásomra czélzó szándokodat világosan látom; legények! — szemmel tartások még én felfegyverkezem — hát, az a fiatal fickó kicsoda?“ —

„Uramnak leghivebb alázatos szegény szolgálja — ha hogy szives volna megengedni — viszonzó Farkas. —

„Őt rátok bizom — adjátok meg neki tetszések szerint az utolsó tiszteletet — s vigyétek a halálra még én felfegyverkezem, hogy eme dolyfős pelhes szakályu vas ember legalább bajnokilag költözzék a más világra.

E szavak után eltávozott a malom gazdája — és mialatt Endrét egy néhányan körülfogták, addig a másik rész Farkast ragadta meg.

„Veled mondá az egyik — csak hamar készen leszünk, azonban ne gondold hogy oly igen tisztességes halállal — egy könnyű tőr szurással fogsz kimulni. — Oh! nem — gyorsan csak vesetek egy kötelet a nyakába, és akasszátok fel azon vén diófára, lelkelem mondom rég nem hozott illy nemes gyümölcsöt. —

„Hatalmatokba vagyok — és a szükségtől kénserítve — sorsomhoz kelletik magam alkalmazni — de egy utolsó barátságos kérésemet csak nem fogjátok megtagadni?“

„S a volna?“

„Életemben mindég kikiáltott mestere voltam, a vadász körtön való játszásnak, engedjétek meg ha már a fán leszek, hogy utoljára, a mennyire a halál félelme engedni fogja; Isten hozzád! — Vég búcsú gyanánt egy néhány vig darabokat fujhassak, — én fogadni merek jól fogjátok magatokat mulatni. —

Hangos durva röhögést indítottak most a rablók: Legyen, de azonnal láss a dologhoz kikiálták mindnyájan, — egy nagy lábtót czipeltek elő a kötelet Farkas nyakába hurkolták, és kénserítették őt a felmenetelre. Szivesen segített volna Endre hív szolgáljának szomorú sorsán, de az őt környező szolgák oly erősen tartották karjait, hogy azt nem mozdíthatván, annál kevesbé, érinthette kardját. — Ekép szegény Farkas felmenvén a fára, annak egy vastag galyára ült — élővévén vadász kúriét, dobogó szível ugyan, de jó kedvet mutatva kezdett bele fúni. Játéka

Prút part, közel Jasszyhoz.

a rablókat jól mulattatta; azonban gyakran oly erős hangokat idézván elő, hogy az általa kiállított és hátramaradt alattomos öröknek mulhatlanul halálaniok kellett.

A malom tulajdonosa egészen felfegyverkezve, lépett most az udvarra: Bocsássátok a vakmerőt szabadon, parancolá durva hangon embereinek, hogy a bajnoki küzdést életre halálra velem kiállja — ha elesem adjátok ti neki szolgáljával együtt a halált, mert életben innen távozni nekik nem szabad. A szolgák minden legkisebb szó nélkül félrevonultak, a két bajnok megkezdette a tusát: Két bősziült elszánt oroszlán dühével rohantak egy más ellen; — sokszorozva viszonzta kardjaiknak mérges csattogásait a vízshang:

Ghyka Gergely, Moldva hospodára, (Régies öltözet.)

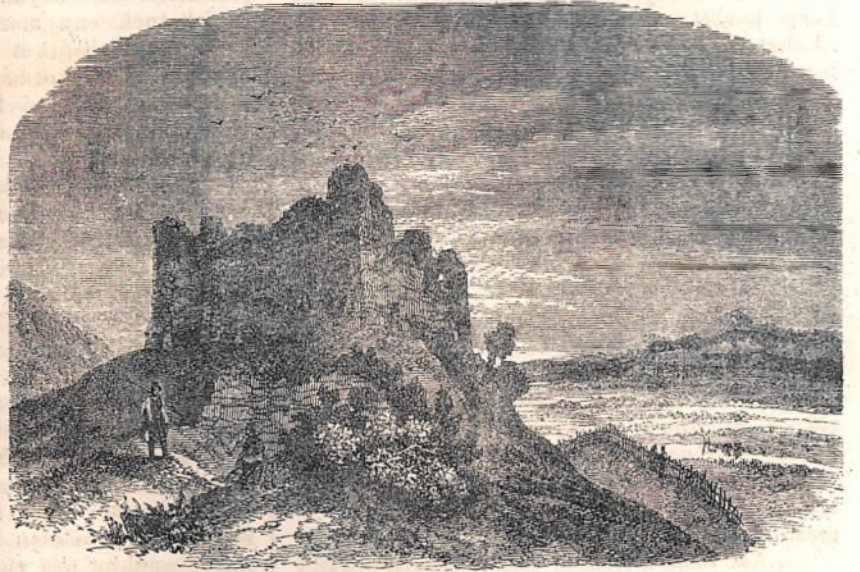
Ghyka Sándor hg. Oláhbon fejedelme. (Újabb szerű ölöny.)

Jasszy Moldva fővárosa.

Panaşia, a moldvai Kárátok legmagasb csúcsa.

Niamzó erősség.

és noha a rabló, Endrét testének alkotásában sokkal meghaladta — mind a mellett, a mi ennek testi erejéből hibázott ügyességgel pótolta ki; minden vést okozható erős csapásait ellenének meglepő könnyűséggel tudta elkerülni, kardját pedig oly ügyesen forgatta, hogy ellenének mellvasát tartó kapesai, egymás után kezdének lepatogni. — A rabló most egy dühös vágással akart véget vetni az iszonyu tusának, e végből kardját két kezébe fogván, roppant erővel vágott Endréhez — ennek azonban ügyes, és sebes fordulása által elvesztette a rabló az egyensúlyt, és mi előtt azt ismét vissza nyerhette volna, Endre vilám sebességgel átka-

Egy estély az uralkodó hercegnél.

rolta és óriási erővel a földhöz sújtá, a tört kirántani, és a legyőzött rabló torkához illeszteni egy perc szüleménye volt. —

„Ha embereid közül csak egy is felém közelit,“ kiáltá most Endre: „vagy szolgálmat, csak egy ujjal is érintik, azonnal halál fia vagy!!!“

Elszörnyedve szoborkint állottak a rablók, — e perczben kívülről harsogni kezdettek, a tárogatók.

„Fel a falakra! kiálták rémülten sközösen, meg vagyunk támadva. Az önmegtartás ösztöne, elszéleszté őket az udvarról a falakra, Farkas gyorsan leszállott a fáról. A földszinén most a rabló háta megett egy rejtett ajtó, nagy döbörgéssel felpattant,

Egy moldvai szerzetes.

Zárda Niamzóben.

Egy szerzetesnő Moldvából.

egy kopasz, szalma koszorúval diszló agg — övig nyúló hó fejrésű szakállal tört villogtatva, kezei között emelkedett fel a föld gyomrából: „Lehetséges e?” kiálta: „a vért szomjazó Hyena legyőzve?” szakálmomra esküszöm a pokol különösen fog örvendeni prédájának. — E közben Endre és Farkas megfoszták fegyverétől, a legyőzött rablót — az utolsó, még most is a nyakán lévő kötéllel kezeit erősen hátra kötötte. A falakon rövid ideig tartott a küzdés, mert a kétségbe eséssel vívó rablók, nem tudtak, Endre bátor, és próbált számos vitézeinek ellentálni; kik víva a falaktól, meghágván, az udvarba ugráltak — ki jó szántától fegyverét el nem lökte az áldozatul esett.

„A gyilkos fészkek hatalmurkban van — kiáltá Endre — minden találandó zsákmány a tiétek — és azután el fogjátok alapjából is rombolni. — Megálljatok! először szorosán meg kell vizsgálunk nincsenek e valami szerencsétlen foglyok, kiknek segedelmünkre szükségük volna — most —

„Azt okosan teszed,” szakita hirtelen félbe a szalmával koszorúzott agg — ha! ha! ha! — a farkasak egy baránykát akartak elnyelni — ha! ha! ha! — kövessetek engem s bocssáskuk a fris levegőre — és a bársony sima gyep szőnyegre, hogy a nap tündöklő sugárai által magát megfríthesse.

E szavak után, mellette földön heverő hárfáját kezébe ragadván, húrjaiba kapott, s gyorsan előre lépdelt. Endre a legyőzött és megkötött rablót — ki mérget tajtékzó szájával csikorgatta fogait, barátinak felügyelése alatt hagyva — maga többek kíséretében gyors léptekkel követte az örültet. A többi fegyveres nép pedig, minthogy a rablók mindnyájan megvalának kötözve, a szobákba és pinczékbe oszlottak. Az egész épületet öszvevisza kutatván, temérdek arany s ezüst és más roppant drága kelmékkel, megterhelve tértek vissza, melyeket Endre már jó előre vitézségök zsákmány díjával nekik adott. — Nem sokára a hárfa hangjai érinték a várakozóknak hallását. Az örült legnagyobb öröm érzetnek nyilvános jelével ugrát elől; őt követte Endre — karöltve, és szerelme érzetének, legnagyobb boldogságában — Rósával: kit egy föld alatti nyirkos, inkább börtönhöz mint kényelmes lakszobához hasonlítható lyukban, bánatos könyveji árjában csaknem kétségbe esés között talált. A szerelmeseknek a viszontlátás bájos kínos érzelmeit — leírni nem kísértem meg. — Rósa Endrének első megpillantására, az öröm és fájdalom miatt szívéhez kapva a földre hanyatlott — szorgos ápolás után, kedvesének karjai között, viszatért a szűznek élete, hogy színváltozva mennyei gyönyörbe merüljön, — szóltan egymáshoz forrva állottak a hívek, huzamosabb ideig — mi alatt az örültnek térdei roskadozva megtörték, földre omolva hárfáját kezébe vette — és lelketrázó érzékeny szíveket pedig sebző hangon égre emelt bágyadt szemével — kezdette, a mindeneknek alkotójához buzgó háláját zengetni. — Az ég lehajolni s a boldogokat magához emelni látszott. — Endre most érzé legfényesebb napját léteének.

Barátjai körébe érvén — őszinte öröm ragyogott mindrnkinek szemébe Rósa látásán. — Endre parancsát most megújítván, emberei azt, a leggyorsabban eszközölték. Az épület több részei felgyujtatván, a lángok csak hamar, emésztő viharként — pusztítottak, — s a hol nem elegendően emésztettek ott fejszék és törő vasszerkék használtatván, két óra elforgása alatt, az egész épületnek, csak tűz parázs-hamvai látszottak.

(Folytatjuk.)

Moldva-Oláhhon és, ha úgy tetszik, Pártolója.

Ha Európát egy óraszám-táblához akarjuk hasonlítani, egyik mutató jelenleg bizonyosan a Prút felé áll, és egy nagy tömeg okvetlen ide irányozva szeméit nagy elfogultsággal várja e mutató mozdulatát.

Átjönni e folyón, és innenső oldalán megpihenhetni most olyan lépés lenne, mellyel megczáfoltatnék egy marionett színház azon előadása, mellyben két kar énekel a többi közt, egyikbe csupa kormányzók, a másikban egy néptömeg. Az első kar: Ennyi engedmények után, kormánylátunk mire terjed. A másik: Ön magatokra.

Ehez úgy hisszük, nem kell commentár.

Történeti adatoknak lapunk szinte tárva lévén, egy párt ime közlendünk.

Moldva és Oláhhon lakosai 1396 — 1771ig saját kormányuk által az Ottomanok nagy urának fölterjesztelt ajánlatok következtében e fejdelem felsősége alatt éltek. 1771ben az oroszok, kik N. Péter foglalási időszakától fogva mindég a szultán éjszakai tartományai felé haladtak, végre is találtak ürügyöt vallási és természetesen politikai pártfogolásra is Moldvában és Oláhhonban. S valljon mit vettek tehát ürügyül, s min alapíták kegyelési elveiket? A vallásos rokonságon, mellyet igen bölcsen eredetinek állítottak. És ime lassankint oda vitték a török udvart, hogy a konstantinápolyi orosz követ befolyást nyert és fenhagos beszóllást a Divánnál mindenkor, midőn a rokonvallásnak ügyei ott a Duna mellett felmerülnek.

Igy megszületett a pártfogolás; és a szó mint az eszme is, egész uj, egészen szokatlan volt annyira, hogy közmegegyezés után, minden a szultán körül lévő követ tiltakozott ezen politikai fattyunövendék föl fogadása ellen. E pártfogolás szinten elviselhetlen lón azon követelések-nél fogva, mellyek keletkeztek minden hatalmaság részéről azon nemzetiségekre nézve, melylyek a magas Porta tartományaiban léteztek. Ezeket most egyezkedéseknek nevezték.

De ezen egyezkedések épségben föl nem állhattak, miután különösen két tartomány, csak úgy török folsóság alatt, és szomszéd is europa hatalmaságaival — Moldva, Oláhhon, éppen orosz pártfogás alá vétettek. Ebbe tehát senki belé nem egyezett, miután mondom a két tartományt is úgy nézte mindenki, mint török folsóság alatt állót.

Oroszország jól látta itt a tengerből hegyesen kiálló sziklát, melly politikai hajója előtt állott, de azt lezúzni nem látta tanácsosnak, hanem körüljárta azt. Igy az első föllépés alapján Kajnardjiban, melly az ackermanni béke által megerősített, hasonlólag az andrinapoli alkunál, gyakorolja maig a pártfogolást biztosai által Bukarestben, Jassziban. Hasztalan panaszkodnak ez ellen az érdekléttalattal. Ezek egyike, ki Bukarestben ügyessége és elménezsége után elég ismeretes ily szolla egy nyugoti nagy hatalmaság követéhez: „Ügyekezzon ön kormányát arra bírni, hogy ide ügynököt küldjön, ki időről időre függőnyt rántsón, melly mögé elbuhassunk, hogy amugy véletlen el ne nyelessünk.” Bár jobb értelemben venné Oroszország gyakran e szót pártolás, mondják a benszülöttek, és no hajlana annak inkább bekebelezési értelme felé. — Ennyit a beavatkozás keletkeztéről.

Jasszy

Moldva fővárosa.

Csak négy mértföldre a Prút folyamtól az europa események felé haladó oroszok fővonalánál fekszik Molvának e fővárosa.

E szép városka sok ideig volt mintegy szélső nyughelye Európának Asia felé, és ma, már első állomása a pártfogolás alapján az önkény seregeinek. A dolgok változnak. S ha valaki most meg jól szemre veszi e várost, elmondja reá, hogy tökéletes viszhangja az ezt lakó nép eleven deli szellemdús kinézésének. A moldvai tudja, hogy ő egy nagyszerű raktáron nyugszik, hasonlít az éber kilépett örhez, ki el van szánva. A félig lengyel, félen törökös öltözete első tekintetre mutatja, hogy a kelet édes álmába ő is elringattatott, szeme azonban azt mutatja, hogy karddal kezében sikra is csak úgy kiáll, mint bármely europa.

Sőt a moldvai nők is, arcuk szépsége, finom banásmódjuk által éppen úgy hasonlítanak a

lengyel arczszabályhoz, mint az Oláh nők báj, és elhanyagolt szépségük által keletkez.

Bár csak egy kis folyó választja is e két nemzedeket egymástól, elég még is arra, hogy a majd egy anyának gyermekei különböző természetet, jellemet és nyelvet örököljenek, melly az idegennél is azonnal feltűnik; azonban bizonyos dolog az is, hogy ha legkisebb ébresztés vagy figyelmeztetésre a két nemzet rokonnemzetiségére nézve megtenné a hatást, hogy a két nemzet egygyé forrna.

Általában az állítatik, hogy a moldvai komolyabb természetű mint az oláh, s egy szó elég annak értelmezésére, hogy különös szeszélyök napról napra növekedik. Mert 1812 a bukaresti békealku által Moldvának egy nagy része az oroszoknak átengedett nem csak, hanem ma jöjjön egy napsugár, melly őket folszóllítja, s azonnal egész hévvel testestől lelkestől alá adják magukat az oroszoknak.

Panazsia.

Kárpát legmagasb csucsa Moldvában.

Ez egy szűz neve, mellyet a szent keresztel annyit bibelődő, és a megtért pogányokra olly nagy figyelmet fordító moldvaiak adtak a Kárpát legmagasb csucsának. Ha az utas egy szép napon e csucsra felmegy, melly könnyen megmászható, viruló nagyszerű forgót lát, maga körül egy koszoru apróbb hegycsucsokat, mint mennyi kiálló habokat egy szikla tengerből.

Mondák itt igen mindennapiasak, vallásos érzelmekkel, hős tettekkel telvék. De különös ezen mondákban az, hogy a középkort a régivel rendesen vegyítik. Hanem mennyire éljen még Traján emléke e nép közt, azt csak az iheti, ki köztök egy ideig lakott. Például a téjút a boltozaton, az Traján útja, ha az ég dörög Traján haragszik, s ha nagy erőt kifejtő jelenet mutatkozik az azonnal Traján műve. Mintha maiglan örököde sorsa fölött.

A Panagia csucstól alább mintegy 500 lépésnyire látható egy valóban csodálatosan hegyesre alakult, vagy is inkább a századok viharai által szétroncsolt kődarab, mellyről állítják, hogy Traján hűtlen s azért kövé vált kedvese, Doka. Egyébiránt érdekes e kő napjainkban is azért, mert a fergetegre kijegyzett napokon a vadászok és remeték, körül véve egyszerre a zivatartól, midőn e követ megpillantják, ujjá születve érzik bátorságukat, hiven hogy itt már biztos helyen vannak; s aztán az igen távol eső embereket már meg nem különböztethetvén magukat istenhez közelebb lenni gondolják, s természetesen ilyenkor alázatosan meghajlanak hatalmas urok nagysága előtt mondván: „Uram most látom mennyire törpe vagyok, mennyire feheilen, légy irtalmas kegyelmes! Illyen az ember, mintegy ösztönszerűleg keres ilyenkor menedéket, itt születik aztán kegyelem és remény.

Niamzói erősség.

Az Európába rohanó minden bárbarok között legerősb faj a seldjuicidi törökök jövetelének hallatára építettett a Niamzó erősség, a valódi sasfészkek egy hozzáférhetlen szikla kúpon a keresztények által gyűlhelyül, honnét a vad fajnak ellenállhassanak. A történet úgy adja elő, hogy N. István Moldva fejdelem, e várban akarván menhelyet keresni egy, Bajazet ellen, elvesztett csata után, a belépés anyja által megtagadtatott, ki több nő kíséretében bezárá az ajtót előle, és fogadást tőn, fíját csak a törökön vett győzelem után bebocsátani. És e hőst tett sürgette a niamzói győzelmet, midőn 10,000 moldva-oláh, 70,000 törököt legyőzött. Néhány évvel később ugyan e fejdelmet, a rumun fejdelmek leghiresbiket egy ügyes és kevély politikus arra bírta, hogy fiának azt tanácslá, miután t. i. ebben nem látta a képességet tovább is fontarthatni a dicső ellenállást, — ajánlaná fel magát, fizetendő adó mellett a konstantinápolyi császárnak videncznek és gyánnak, körülvéve lévén mindenünnen ellenséggel. Természetes hogy ebbe Bajazet egyezett, de miután ez némi haszonnal is járt a védettek nézt, nem sokára Oláhhon is utá-

nozta szomszédját. Ez esemény azért igen nevezetes, mert az illető nemzetek megérték csakugyan, hogy eddig semmi más nemzettől meg nem hódítottak; sőt azon kötés, mellynél fogva magukat a portának alávetették maguktól a moldva-oláhoktól ajánlatott.

Egy rumun zárda.

Majd a katonának erősségül, majd a szerzetesnek zárdaul, de maig fön áll a Kárpátok kebelében még pedig igen elzárt ut tövében egyegy zárda; melly minden tekintetben bizony legyőzhetlennek mondatik. Szegény oláhhon! Te minden erdemben feltűnő tartomány, mennyi intézeteket bírsz még a közép korból! —

Nagyobb része a zárdáknak az Athes hegyeni, Romelben létező, és a sz. földi nagy zárdákból keletkeznek. Keletkezésük oka jobbra egy sz. fogadás, melly a szegények, utasok és remeték javáért történik. Közszámitás szerint úgy tartják, hogy a zárdák, és az azokhoz tartozó roppant mennyiségű földek, a moldva-oláh tartomány terület egy ötöd részét teszik. Valljon oroszország mind ezen részekre igényel-e, mint törzs vallásu kormány fél, kezelési befolyást? De ezekre, valamint a bányák kutatására az orosz kormány által kiküldött kísérletekre még is megtette a nemzet illető eszes tiltakozását, hogy a tervezett vállalat nem sikerült. És ezek olly fogások, mellyek sok gondolatokat gerjeszhetnek némelly politikuskonál.

A zárdákról szollván, el nem lehet mulasztani itt egy nyilvános köszönetet, mellyel tartoznak az itt áthaladó utasok a zárdáknak, kik néha-néha még is igen éber figyelemben tartják az alapítás eszméjét. — Bármelly nemzetű, vallásu utas ezekben betér, a legszívesben vendégeltetik és szállásoltatják el három napon át, melly idő elteltével utját folytatnia kell. És e zárdák is úgy vannak elhelyezve, hogy minden irányu utakban állomásról állomásra találni belőlök, mellyek a vendéglők helyét — mellyekről itt a lakosságnak fogalma is alig van, pontosan pótolják, s átutazhatja bizvást a tartományt csupán ezek vendégszeretetére számítva. Valóban nem ritkaság találni itt alapos ismeretekkel bíró tanítókat, és erényes embereket. Ime egy példa, eredeti, és érdekes. — Meglátogatván egy előkelő zárdát Oláhbonban, az engem odavezető társaságnak lehetlen volt ki nem fejezmem csodálkozásomat és meglepetésemet, s különös észrevételemet a görögös szokások iránt, hol t. i. igen gyakran látni a strucz tojásokat belől a templomokban ékességül. Mire egy általam észre nem vett szerzetes előlépén, a jegyzet helyeslését és a dolog helyességét egész meggyőződéssel így fejezte ki: „Ne vegye uram rossz néven szavaimat, ha mondom, hogy a strucz tojás az oltárookra a templomokban igen felillik; még pedig a keresztényeknél úgy mint a mahomedánoknál. A strucz ugyanis tojásait nem másképp költi, mint gyöngéd gondosság, és szelid pillantásaival a tojásokra: jelenléte tehát az egyházakban egy jelkép, miképen kell az isten ígéjét tenyészteni.

A nevezetesbek e zárdák közül: Kalderuhánban Tismanában Orcz, Niamzó, Kozia, Bisztriceza, Polowrathban, mellyek mind szépségükre, vallásosságukra említést érdemlenek. És csodálatos, hogy olly sok távol földről utazó a Dunán végig menvén e helyeket látogatásra nem méltatja. A tartomány pedig olly sok tekintetben figyelemre érdemes...

Egy szerzetesnők zárdája.

Az említett tartományokban zárdák egy részébe, sőt majd felébe ügyekszenek nőket befogadni.

Gyakran a legjobb családokból látni e zárdákban szerzetesnőket, s ez különösen Moldvában divatkozik. És ez annyiban természetes, a mennyiben kivált a legujabb időben magas családi nőszemélyek nyújtottak erre példát.

Brancovano herczegnő, mind fényes születése, mint szerencsés vagyoni helyzete, mind a férfi nemet olly édesen megható bájaira nézve

kitűnő hölgy, még azon korban, midőn a világ e tulajdonait még bizonyosan igénybe vette volna, csak imént alig húsz év előtt eltemette tehetségeit egy csinos zárdai czellába a Kárpátok vadregényes völgyeibe. Varatika a zárda neve, s mióta a nevezett hgnő ide vonult ajtatos foglalkozással töltendő életét, azóta több nő tódul ez intézetbe, mint bárlová másutt.

Nem kevésbé érdemel figyelmet a következő néhány zárda: Agapia, Palerrea, Dantrunlenn, Ziganesti. Ez utolsónak fejdelemasszonya éppen mostanában végé vándorlását a sz. sirhoz.

Ezen a művelt Europa előtt még kevésbé ismeretes helyeken is mennyi élvezet rejlik, nem igen van fogalmunk. De halljunk egy szemtanút, ki mostanában jár ott, ki így ír: A szerzetesnők tiszta hangja, némellyeknek anyagi szépsége, a majd vakító gyertyafény az éjfélutáni isteni tiszteletkor, és a mennyei melodia, mellyet hallék olly rendkívüli érzést idéztek elő bennem, hogy onnan eltávoztom után is sokáig gondolkodtam, ha való volt ez, vagy boldog álomban szenderegtem.

S ki hinné, e szép szerzetesnők elég kemény fegyelem alatt állnak. Többször egy éjszaka néha, és az időjárat minden szaka daczára is pontosan megjelennek isteni szolgálatukat végzendők a kitűzött helyen.

Ha éjszaka istentisztelet tartatik, nem hangok költik a szűzeket, nem, hanem csupán a tokka hangja. Ezen tokka egy egyszerű lapos hosszas fadarab, melly a reá alkalmazott kalapács ütése által adja a költő hangokat a néma éj csendében, mellyek az egész zárdában elhatnak. E sima egyszerű, s inkább tompa mint hangszer azt gondolnók minden figyelmet eltaszító érdektelen tárgy. És pedig nem úgy van. Mert többek tapasztalásából okulva azt állítja az említett utas, hogy figyelve az ütés modorára, pontosan kitalálható milly hangulatban van a jeltadó szűz kedélye.

Napi események.

Kassa aug. 31. De hová siet illy jókor a sok nép, s mit akarnak mig nők is illy korán (regi nyolcz óraker) a sétateren. Mindnyájan olly nyájas szemeket vetnek a városház felé. Talán ismerők, rokonaik, barátaik jönnek. Ugy van. Barátaink, ismerőink jönnek amott az a csinos kék dolmányos csapatka, büszke nemes lépésekkel haladnak felénk, kik már kíváncsian várjuk a főrhelyen, nemzetőreink, átveendők az örheleket azon időre, mig rendes katonaság nélkül leendünk; mert a valahára elért parancs következtében a lengyel katonák elhagyják városunkat. Adja isten, hogy mindenütt úgy fogadják, mint magokviselete által kiérdemlik, Kassa bizonyosan kelleltinél méltányosabb volt irántuk. Lovagiasb mint ők irántunk.

Ti pedig kedves bajtársak! átvettétek azon szent helyet, mellyet a nemzet most mindenek fölött becsülni tartozik, és méltán becsül is, kivált ha az úgy mint kelleltik, betöltve van. Máskor is, de mondom most különösen. A béke ártatlan anygala nemzetünkben eltávozott, ti mint avatottjai, hozhatjátok azt ismét vissza. A ponton, hol most álltok, mindent meg nem tehettek, de nagy azért kötelességtek nektek is. Azért kitérés, rend és jó példa. Ezekkel a tulajdonokkal fölruházva országokat lehet hódítani.

Éljen! a kiállott első köztitéz nemzetőr, a különben is sokoldalú bízalommal dicsekedhető tanácsnok Polinszky A.

De éljen ám a mi kedves főhadnagyunk is, Kloczko Ignác, az első őrfelügyelő tisztünk, ki nek alkalmas és ügyes oktatásáról sokat szólhat századunk, de köszönetet is bizton szavazhat neki —

Ha egy részről örvidenünk is a táborban kivított háromszori győzelemnek, más részről, ha kebelünkben körül nézünk, ismét elesik kedvünk, mert csak félig meddig ébren lévő hirhászok is minduntalan tudnak ujat mondani, majd egy helyütt — t. i. e megye kebelében — hallani, hogy alig várja a nép a felfegyverzést, majd hasz-

nálandja az alkalmat, husznát veendi a fegyvereknek. Ki ellen? Saját uraik és lelkészeik ellen. Majd másutt kiabálnak az összes ministerium ellen, s az engedelmességet akarják megtagadni. Majd egy uradalmi tisztet fognak be lázítás bűne miatt, majd pedig az itt szállásuló katonaság elvitelére, miután a város és megyének egyiránt veszedelmes ittléte — holott nekünk most reája nagy szükségünk is lehet — szavaz az összes választmány és méltán kéri mihamarébbi foganosítását kérelmének. Tehát nyugalmas állapotról, ha nyilván még ki nem tört is semmi szó sincsen. Ezeket tekintetbe vévén a városi valamint megyei hatóság, miután a honvédelmet tárgyazó felszólítás hozzájárult, elhatározá mindkettő egy csapat mozgó — önkéntes — nemzetőröket kiállítani, az első 150, a másik 600 egyént, még pedig részint egészen saját költségükön menendők, a mennyien és számhoz találkozhattának — majd közlendjük számukat — másodsor olylyakat kik a köz pénztárból a kiszabot nyolcz p. kron kivü még jelesül a városnál 24 a megyénél 10 kr. pp. nyereendek mintegy kárpótlásul, a kiindulási naptól kezdve. Az önkéntes csapat kellő szervezetbei hozása tekintetéből szintén Ha der János polgártársunkat bizta meg a tanács, ki önkint magát minden nyeremény czélja nélkül felajánlotta, 800 darab szuronyos fegyver megszerzésével akár Pestről, akár ha ott szerezni nem lehetne Bécsből is.

E csapat aztán külön oktattatik, hogy a rendes időnél, melly az itteni nemzet őrsereg oktatására fordittatik, többet nyerhessenek beokulásukra. Tanítók pedig nem hiányzanak.

E napokban olvastuk egy munka hirdetésnyét, mellyből ugyancsak három szállítmány meg is jelent, melly minthogy a czime is sátn, annyiszor enlegeti az ördög nevet, hogy tetteleg meg kell tőle csömörölni. — A kaszták mindenikének hadat és háborút izen, mindenütt tábor akar ütni. Már is őrt áll a szabadság ördöge, góg — uzsora — ur — szegényördög, kalandozik pedig a sátn mint szabadság hírnök és apostol, itél mint bíró s a t. S minthogy igen sok ellendolgokkal találkozunk naponkint, mi is a sátn elleneit kérdezzük: mit szóllanak erre lelkünk őrei? — Legyen szabad egy pár itt hirdetett cikk címét közleni. „Szabadelvű burkolékok az aristokrati daganatokra.“ „Hideg vizgyógymód forradalmaknál.“ „Gáspár, Menyhért, Boldizsár, vagyis politikai kóficz egy nyárpolgár konyhájából.“ „Az özvegy, adalék ügyészeink characteristicájához.“ A pecsovicsok, és érdemrendjük. Szöveggel ellátott macskazene“ s a t. Egyébiránt ajánljuk a közönség figyelmébe.

A miben eddig igen kétkedtem, hogy a nép sok helyen csak azért lázad fel, mert nincs jól fölvilágosítva, tegnapóta tökéletesen hiszem, mert magam voltam tanuja egy illy esetnek. Egy a faluról rokonát egy szobaleányt látogatni bejött szegény asszony azt kérdé az éppen hirlapokat hazavivő leánytól, „mi van az ujságban“ csak ezen hanyag két szóval adott méltányos kérdésére választ: „Sok minden.“

× Hogy azonban a ráczok már gyermekeikbe beoltják a magyarok elleni dühöt például szolgálhat következő jellemző adat. Az utolsó neuzinai ütközetkor egy 15 éves fiu egy vitézünkre lőtt, de nem találván, ez természetesen a fiu után szaladt egész dühvel, magát megboszulandó; de midőn a fiu éltéért összetett kezekkel esdeklenék, megenged neki. És ime alig távozik a magyar vitéz 15 lépésre, a fiu ismét utána lő és minthogy ekkor sem találta, makacs dühének áldozatául esett. ×

E napokban egy oppositionalis, de koránsem liberalis süttöt azért, mivel jelen lévén a csizmadia czéh azon gyűlésen, hol a kiküldött biztos az érdemes czéhnek kijelentette, hogy mivel a kenyér most olcsóbb, a mester urak a csizmát is nagyobbra csinálják, — mig e tekintetben is oppositót akart formálni, és a kenyeret azért is kisebbre sütni, kissé ujjon koppanították, vagy is helyesebben erszényen.

Egy kimondhatlan vesztéség. Nem régebben veszett el az alvidékről, és kerestetik

minden zugban lyukban egy veszélyesnek tartott egyén, (leírása alább következik), mely a közönség nyugalomát éjnaponta nyugtalanítja, sőt a csendörök nyugalomát is immár háborgatni kezdi, kik t. i. ez egyén őrzésével megbizva volnának, s azt az illető követelésre előállítani tartoznának.

A kérdéses egyén ismertető jelei:

Neve: Truth S. (álneve igaz.)

Kora: öröktől fogva származott.

Szemei: világosak.

Szája: őszinte.

Fogai: hajjal telvék.

Vallása: saját szerű.

Egészsége: meglehetősen. Különös jegyei még: bátor tagadó, ügyes az egysülésben. Hatalmas ha hol megjelenik, de rendesen meztelen s azért leg-

gyakrabban — kilöketik a házból. Köröztetése ezennel elrendeltetik.

Milánóban síri csend van! — — érted?

Minden ember politikus akar lenni. Még a bécsi „Arbeiter“ek is politikai „Arbeitskat“ végeznek most a bécsi ministerium részére vagy el-lene? nem tudom.

Rendezési bölcsesség.

El van tehát határozva czéhmester úr, ezen összevissza kászmált czéhbéli rendeleteket az ifjuságnak kiadni, mint követelt engedményeket? Hisz az ifju tiszta ész azonnal észreveszi a sok toldást foldást. . . .

„Hisz ez csak ideiglenes, mint minden szabályaink. Nehéz idők járnak, megkell kísértetni, mennyit bírnia el az ifjuság?“

De ha nem fogadja el?

Akkor azon helyes határozatot hozzuk, hogy megadjuk, a mit kíván.

Nöravaszság.

Aha! hallod? talán bizony megint riadót dobolnak? Már úgy megyek. No de hát hamar, míg nóm fel nem ébred, mert bizony el nem bocsát; mert a multkor is agyon hajigáltak volna, ha csákom nincs, mely fejemet fodi. — De mi a manó dolog ez megint? — No lám! Csak egy gomb sincs nadrágomon. Már ezt bizonyosan nóm fejtette le titokban. — Hogy a manó vinne él a dologát! Már mit fog mondani megint örmes-terem, ha megmagyarázom neki, miért nem jöhettem. —

23. Képtalány. (Magyar történetből.)

Megfejtése a 23. szám alatti képtalánynak:

A keményszívú durva ellenség előtt szánalom idegen.